

روز جهانی زمین پاک

روز جهانی زمین پاک (۲۲ آوریل برابر با ۲ اردیبهشت) روزی است که در آن بسیاری از مردم جهان به پاکسازی محیط زیست می‌پردازند و به حفظ آن کمک می‌کنند. امروزه افزایش رشد جمعیت باعث شده که به هر جای این کره خاکی که نگاه کنیم اثری از انسان بر جای مانده باشد. به هر طرف که نظر بیاوریم انواعی از پسماندهای انسانی را که بدون مدیریت رها شده اند مشاهده خواهیم کرد. در کشور ما ایران این وضعیت کاملاً محسوس است به طوری که برای دیدن حجم عظیمی از زباله، نیازی نیست به محل های دفع زباله های شهری برویم بلکه اگر در مسیر حرکتمان به محل کار و یا حین سفر، به اطراف خیابانها، جاده‌ها، بزرگراهها و خطوط آهن، نگاه کوتاهی بیاوریم به عمق فاجعه پی خواهیم برد. با توجه به سفرهایی که در سالهای اخیر به نقاط مختلف کشور داشته ام مشاهده کردم که از سواحل خلیج فارس در جنوب تا دریای مازندران در شمال و همچنین شرق و غرب کشور وضعیت مدیریت مواد زائد بسیار نامناسب است. آری این کشور ماست که خیابانها و جدولها پر از زباله و سطوحی زباله خالی است! و اگر بیرون شهرها به محل دفع زباله ها برویم کوههایی را مشاهده می‌کنیم که از مواد زائد تشکیل شده اند. وقتی به علت شناسی این مشکل می‌پردازیم متوجه میشویم که دلیل آن سوء مدیریت مواد زائد و عدم فرهنگ سازی در این زمینه می باشد. بشر از اوایل قرن بیستم میلادی متوجه شد که دیگر نمی‌توان همچون گذشته به مواد زائد به عنوان دور ریز محض نگاه کرد بلکه یک مدیریت جامع و علمی در این زمینه لازم است. بنابراین اصولی را برای این مهم تعیین کرده اند. یک اصل مهم و کاربردی در مدیریت مواد زائد اصل 3R (تری آر) است که از سه کلمه کاهش (Reduce)، استفاده مجدد (Reuse) و بازیافت (Recycle) گرفته شده است. رعایت هر کدام از آنها برای تک تک شهروندان در جهان قابل اجرا می‌باشد و می‌تواند کمک زیادی به مدیریت مواد زائد نماید.

در واقع اولین و مهمترین کاری که ما می‌توانیم انجام دهیم کاهش تولید زباله می‌باشد این کار را هر شخص یا خانواده می‌تواند با برنامه ریزی انجام دهد. برای مثال اعمال زیر سبب کاهش تولید پسماند می‌شود:

- ۱- کاهش پسماند تر: در کشور ما مصرف مواد غذایی به شکلی غیر اصولی می‌باشد که تولید حجم عظیم پسماند تر را به دنبال دارد. به عنوان مثال بهتر است هنگام صرف غذا، میوه یا هر خوراکی دیگر به مقداری که نیاز داریم برداریم. که متأسفانه این نکته مخصوصاً در رستورانها و سالنهای غذاخوری عمومی رعایت نمی‌شود.
- ۲- برخی از افراد بر حسب عادت، اطراف نان را جدا کرده و فقط بخش میانی آن را استفاده می‌نمایند که باعث تبدیل حدود ۵۰ درصد نان به دور ریز می‌شود بنابراین به این مسئله توجه کنیم و در این زمینه توضیحات لازم را به فرزندانمان بدهیم.
- ۳- در کارهای روزمره تا جایی که ممکن است از کاغذ کمتر استفاده نماییم مثلاً خرید اینترنتی و پرداخت الکترونیکی قبوض و ...
- ۴- صرفه جویی در مصرف آب که موجب کاهش حجم فاضلاب می‌شود.

استفاده مجدد از موادی که قبلاً استفاده کرده‌ایم برای منظوری دیگر نیز یکی از اصول مدیریت مواد زائد است مثلاً

۱- از پلاستیک هایی که مواد و کالاهای خشک را در آنها خریداری کرده ایم میتوانیم چند بار استفاده نماییم البته در صورتی که آنها را تمیز نگه داریم. همچنین برخی کالاها خود دارای بسته بندی کامل بوده و حمل آنها را حتم است بنابراین نیازی به گذاشتن آنها در پلاستیک نیست.

2- استفاده از کاغذهای یک رو سفید برای یادداشت برداری و پرینت مطالب غیره رسمی.

3- لازم به ذکر است که استفاده مجدد از مواد دور ریز بستگی به خلاقیت و نوآوری هر شخص دارد و محدودیت ندارد برای مثال برخی روستاییان از بسته بندی بیسکویت، پفک، بستنی و.. در تهیه گل های مصنوعی برای زینت دادن به خانه هایشان استفاده می کنند (شکل 1).

در بازیافت مواد نقش اصلی هر یک از ما شهروندان تفکیک از مبدأ مواد زائد است برای مثال جداسازی پسماندهای غذایی، شیشه، کاغذ، فلز، پلاستیک از یکدیگر است. چند نمونه از بازیافت شامل:

1- تولید کمپوست (کود آلی) از پسماندهای غذایی و سایر مواد زائد آلی

2- بازیافت فلزات از قبیل آهن و آلومینیوم که از نظر هزینه اقتصادی و اثرات زیست محیطی به صرفه تر از تولید این فلزات از معادن است.

3- بازیافت شیشه

4- بازیافت پلاستیک

۵- بازیافت کاغذ که موجب جلوگیری از قطع بی رویه درختان می شود.

به امید وقتی که ۳۶۵ روزه از سال به عنوان روز زمین پاک تلقی شود!

منبع: عبدلی ۱۳۸۷ ، بازیافت مواد زائد جامد شهری
با سپاس از جناب آقای محمودی نیکو

